

LAUSUNTO

15.8.2018

VN/3324/2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
Neuvotteleva virkamies Elina Kotovirta
STM005:00/2018

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI HUUMAUSAINELAIN MUUTTAMISESTA 20.6.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö on kirjeellään 20.6.2018 pyytänyt oikeusministeriötä antamaan tarvittaessa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi huumausainelain muuttamisesta.

Lausuntopyynnön mukaan lakimuutokset koskevat ainoastaan EU:n lainsäädäntöön jo tehtyjä muutoksia koskevia välttämättömiä lakiviittauksia.

Esityksellä muutettaisiin huumausainelain (373/2008) 2, 3, 33, 34 ja 42 §:ää. Oikeusministeriön toimialan näkökulmasta merkitystä on erityisesti niillä muutoksilla, joita tehtäisiin lain 3 §:n määritelmäsäännökseen.

Huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa määritellään, mitä huumausaineella tarkoitetaan huumausainelaisissa, ja rikoslain 50 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan huumausaineena pidetään rikoslain 50 luvussa huumausainelaisissa tarkoitettua huumausainetta. Rikosoikeudellisesta näkökulmasta olennaista on, että rangaistavuuden perustavat seikat ilmenevät laista laillisuusperiaatteen edellyttämien tavoin tarkkarajaisesti.

Nykyisellään huumausaineella tarkoitetaan huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 c kohdan mukaan ”aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehdyn neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti.”

Mainittu neuvoston päätös on kumottu 15.11.2017 annetulla direktiivillä (EU) 2017/2103 neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta.

Tämän johdosta huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 c kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että huumausaineella tarkoitettaisiin sen mukaan "aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103, mukaisesti".

Ehdotuksen mukaan lainkohdassa siis ainoastaan ajantasaistettaisiin viittaus EU-instrumenttiin, ja säännöksessä puhuttaisiin entiseen tapaan "valvontaan ottamisesta päättämisestä". Tätä ilmaisua käytetäänkin kumotun vuoden 2005 neuvoston päätöksen 8 artiklassa. Direktiivillä (EU) 2017/2103 vuoden 2004 puitepäätökseen lisätään artikla 1 a, joka koskee "menettelyä uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään", jollainen on puitepäätöksen 1 artiklassa. Puitepäätöksen 1 artiklan uuden 1 b alakohdan mukaan huumausaineella tarkoitetaan puitepäätöksen liitteessä lueteltuja aineita. Puitepäätöksen liitettä muutetaan komission antamilla delegoiduilla säädöksillä. Huomioon on lisäksi otettava vuoden 2017 direktiivin 3 artiklan määräykset vuoden 2005 neuvoston päätöksen kumoamisesta ja osittaisesta edelleen soveltamisesta. Huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 c kohdassa saattaisi olla käytettävissä rakenteeltaan saman tyyppinen määrittelytapa kuin momentin 5 a ja 5 b kohdissa kansainvälisten sopimusten osalta, jolloin 5 c kohdassa viitattaisiin puitepäätöksen liitteessä lueteltuihin aineisiin. Tämä vaatisi huolellista arviointia.

Jatkovalmistelussa on syytä ainakin pohtia, onko sääntelyn taustalla olevissa EU-instrumenteissa tapahtuneen muutokset huomioon ottaen edelleen tarkoituksenmukaista käyttää ilmaisua valvontaan ottamisesta päättäminen.

Huumausainelain 3 §:n 1 momentin nykyisen 5 e kohdan mukaan huumausaineena pidetään "sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkkeitä."

Ottaen huomioon, että säännöksessä viitattu vuoden 2005 neuvoston päätös on kumottu, on myös tätä säännöstä ajantasaistettu viitatus EU-instrumentin osalta jättäen säännös muilta osin ennalleen.

Ehdotetun huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 e kohdan mukaan huumausaineena pidettäisiin ”sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1920/2006, sellaisena kuin se on muutettu asetuksen (EY) N:o 1920/2006 muuttamisesta uusia psykoaktiivisia aineita koskevan tiedonvaihdon, varhaisen varoituksen järjestelmän ja riskinarviointimenettelyn osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2101, mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita.”

Myös tämän säännöksen osalta voidaan jatkovalmistelussa ainakin kiinnittää huomiota siihen, onko ilmaisu ”ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten” muuttunut EU-sääntely huomioon ottaen tai muutoin edelleen asianmukainen. Taustalla oleva EU-sääntely sisältää useampia tietojen tai ilmoitusten antamisia sekä useita toimijoita ja vaiheita. Passiivimuodossa oleva ilmaisu jättää tulkinnanvaraa. Jatkovalmistelussa on syytä harkita, voitaisiinko säännöstä täsmentää – huumausaineen määrittelmää laajentamatta – esimerkiksi viittaamalla asiaa koskevaan asetuksen säännökseen. Ainakin on syytä harkita asian selventämistä perusteissa.

Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi huumausainelain 52 §:ää, jossa on määräyksiä neuvoston päätöksestä 2005/387/YOS.

Osastopäällikkö

Sami Manninen

Lainsäädäntöneuvos

Jussi Matikkala

